

נספח 6 - טיפול בהורים כחלק מהטיפול בילד

(זוהי גרסה למאמר שבמקור יועד למטפלים, אך בגרסתו זו מתאים לכלל הקוראים)

בטיפול בילדים בולט הקשר בין מצבו הבריאותי והרגשי של הילד. ילדים הם מאוד רגישים וסביר להניח שמצבם הרגשי של ההורים ומערכת היחסים הרגשית שבין הילד והוריו משפיעים על מצבו הבריאותי של הילד.

ילד לאם חרדתית לא יוכל שלא להיות מושפע מהתדר שהיא מקרינה באופן כללי, וביחס אליו אף באופן מועצם, כי בחלק גדול מהמקרים החרדה של האם ממוקדת בילדיה. ילד לאב הסובל מכעס ותסכול, לא יכול שלא להיות נתון להשפעת רגשות אלו ולהתנהגותו בפועל של אביו. גם מצבים פשוטים יותר עלולים להשפיע על ילדים שבדרך כלל משקפים ואף מעצימים את המצב הרגשי שהם חווים מהסביבה הקרובה: אח עם קשיים חברתיים, מתח בין ההורים, לחץ כלכלי ועוד...

מאחר וילדים צעירים נסמכים יותר על החוויה הרגשית ופחות על היגיון והבנה, הם חווים את המצב הרגשי שסביבם בעוצמה רבה וממוקדת. הסיבה לכך היא בחלקה, חוסר הפרופורציה וחוסר היכולת להכיל תפיסה יותר רחבה של המציאות, מיומנות הנרכשת עם השנים.

במקרים בהם הטיפול מתקשה לאזן את הילד לאורך זמן ובמיוחד במקרים בהם רואים הטבה משמעותית, אך חזרה הדרגתית של הסימפטומים, עולה האפשרות שישנה השפעה חיצונית קבועה המהווה גורם מחלה קבוע ומתמשך. הטיפול מאזן את הילד, אך הסימפטומים חוזרים בהדרגה כי יש גורם מחלה חיצוני ופעיל.

חוסר איזון מתמשך חיצוני יכול להיות מכמה סוגים: תזונתי, אקלימי, סביבתי (חומרים חיצוניים) או רגשי.

השלב הראשון בטיפול במצב זה יהיה בירור בניסיון לאבחן את מקור ההשפעה החיצונית אם ישנו כזה. האם מדובר בתזונה בעייתית, באקלים או במתח ומצוקה? האם ייתכן שיש בעיה בגן או בבית הספר? אולי מתח עם האחים? מתח בין ההורים? כל אלו שאלות שנועדו לעזור להורים לבדוק מה יכול להיות הגורם לחוסר האיזון. תהליך זה של בירור צריך להיעשות מאוד בעדינות ובהדרגה, והוא יכול להתקיים רק אם יש מודעות והסכמה לשיתוף פעולה מצד ההורים. אם התהליך נעשה באופן לא רגיש, יש סיכוי גדול שהקרקה תישמט מתחת לטיפול כולו.

גם לאחר ההבנה שאולי יש קשר בין מצבם של ההורה ושל הילד, הדרך לטיפול בהורה כדי לעזור לילד היא ארוכה, ובפועל היא נדירה למדי.

המכשול הראשון הוא המכשול האתי. לא נראה נכון להציע לאדם לקבל טיפול. החשש הוא מכפייה של טיפול. עיקרון זה הוא כל כך חשוב ובסיסי בעיני, עד שכדי לשמור על עצמי ממצב כזה, המצאתי את הנוגדן - אם אני מציע טיפול ואפילו ברמז, הוא לעולם יהיה ללא תמורה. אין לי עניין ליצור מצב בו אני יוזם מהלך שבסופו הרווח שלי כמטפל מובטח, מה שלא נכון לגבי הצד השני. כאשר מטופל מגיע אלי בדרך הרגילה, לאחר המלצה, היוזמה היא שלו.

בעיה שכיחה נוספת היא המצב הרגשי בו נמצא ההורה שילדו חולה, רגשות האשם והרגישות עלולים ליצור מצב בו ההורה נעתר שלא מרצונו המלא והמודע למהלך שהוא לא לגמרי מבין ומקבל ובסופו של עניין גם משאיר לו חור בכיס.

ובכל זאת, לא יכולתי שלא לחשוב שלמרות כל הקשיים, טיפול בהורים למען ילדיהם או במשולב עם ילדיהם היא דרך נכונה. נכונה עד כדי כך שבעתיד לא אבין איך בכלל אפשר היה לטפל בילדים בלי לאזן את הוריהם.

קיימתי דיון בנושא זה עם הסטודנטים בקורס לרפואת ילדים, אך הדיון היה בגדר נקודה למחשבה ודרך להדגיש את החשיבות של הקשר שבין הילד והוריו, והשפעתו של קשר כזה על מצבו של הילד. בקליניקה טיפולית בהורים המראים פתיחות ורצון, אך רק בהמשך לבקשה מפורשת לקבלת טיפול. במקרים אלו ההורה מגיע באופן אישי לקליניקה והטיפול נועד מלכתחילה לאיזון אישי, תוך מחשבה שמהלך זה יעזור לילד. אך לא הייתה בידי תפיסה ושיטה שמאזנת באופן מודע ומובנה בין הילד וההורה. הרעיון לטפל בהורים במקום בילדים נשאר איפה בגדר רעיון מעניין, בדומה לרעיון של טיפול בעיניים עצומות כשהמידע היחידי המתקבל הוא מהדופק. שניהם בגדר רעיונות נשגבים אך לא מעשיים.

לפני בערך שש שנים הגיע לטיפול שגיא, ילד בן אחת עשרה הסובל מטיקים בעיניים מזה מספר חודשים. הטיפול היה קצר יחסית. כמעט בכל המקרים שבהם יש תנועת שרירים לא רצונית בעיניים או בכל מקום אחר בגוף, הסיבה היא מתח רב הגורם לחוסר יציבות. תמונת הדופק במרבית המקרים תהיה של "רוח רגשית"!. הטיפול במקרה זה נסב סביב הרעיון של איזון הרוח הרגשית ולאחר מכן איזון ותמיכה. לאחר שלושה טיפולים שגיא התאזן והטיקים שכחו בהדרגה וחלפו.

בפגישה הרביעית ביקשה דניאלה, אמו של שגיא, להמשיך לטפל בשגיא ולנסות לעזור בבעיית האלרגיה ממנה הוא סובל מאז ומתמיד.

לאחר חמישה טיפולים, שבהם הייתה הצלחה חלקית וזמנית בלבד. עשינו דניאלה, שגיא ואני הערכה של הטיפול עד כה. המסקנה הייתה שלמרות ההטבה הזמנית שאפיינה את הטיפול לסירוגין, בסופו של דבר שגיא נמצא באותו מקום ואין אפשרות להצביע על שיפור משמעותי במצב האלרגיה שלו. לאחר שיחה שבה ניסינו לחשוב איך בכל זאת אפשר לעזור לשגיא, דניאלה אמרה שיש לה משהו חשוב להגיד, משהו שקשור ליחסים שבינה לבין שגיא.

במהלך ההריון של שגיא הגיעה תוצאה של אחת הבדיקות ובה הערכה סבירה שהעובר סובל מפגם חמור. דניאלה עברה תהליך מאוד קשה, שבו הרגישה שהיא דוחה את העובר. היא אף חשבה על הפלה, אך היה כבר מאוחר מדי. לאחר שלושה ימים מאוד קשים וטראומטיים התברר שתוצאת הבדיקה הייתה שגויה וכולם נשמו לרווחה. דניאלה העריכה שאותו אירוע השפיע עליה כל כך חזק, שיש לו השפעה על תבנית היחסים שבינה ובין שגיא עד היום. מיותר לציין שמעל פני השטח מערכת היחסים בין דניאלה ושגיא נראית נורמלית לחלוטין, אך מאפייני מערכת היחסים מתחת לפני השטח כללו

ראו: "רוח רגשית" בעמוד 27, כמו כן: נספח 5 - "על רוחות שדים וילדים" בעמוד 316

דחייה מצד דניאלה, כאשר שגיא מגיב לדחייה של אמו בפחד ובצורך עז לרצותה, מה שמכעיס את דניאלה וחוזר חלילה. גם כאשר דניאלה העריכה בליבה שיתכן שזה הדפוס והוא קשור למה שקרה בעבר, היא מצאה שהתבנית חזקה ממנה והיא אינה נשלטת.

אני מוכרח לציין את אומץ הלב שהפגינה דניאלה שפתחה את סגור ליבה בנוכחות שגיא בנה ובנוכחותי. זהו מעשה שאינו מובן מאליו.

המתח ששגיא היה שרוי בו באופן תמידי גרם ליצירת חום עודף שגרם לדריכות יתר של המערכת החיסונית ולמופע של אלרגיה. זה גם היה הרקע לטיקים מהם הוא סבל בתחילת הטיפול שכנראה שיקפו תקופה מתוחה באופן חריג והחמירו את המצב לכדי התהוות רוח רגשית.

באותו מעמד קפצה למוחי המחשבה של טיפול משותף כדי לנסות לאזן את מערכת היחסים ביניהם. המחשבה הייתה לנסות לכרוך את האנרגיה (צ'י) של שניהם יחדיו וכך לגרום לאיזון. בהתחלה חשבתי על דיקור כאשר המחטים מחוברות עם חוטי החשמל של מכשיר המשמש לשפעול חשמלי של נקודות דיקור.

לפני שנים רבות הגיע אלי זוג שהקרקע נשמטה מתחת למערכת היחסים שלהם בגלל ויידוי של האישה על אירוע שקרה לפני שנים רבות ונודע לבעל רק עכשיו. התהום שנפערה ביניהם הייתה עמוקה וכללה דיכאון של הגבר מול חוסר אונים של האישה. הדרך שנקטתי אז על מנת לנסות לאזן אותם הייתה בעזרת הבנה הקשורה לתורת הגזעים והענפים (תיאוריה המייחסת חשיבות לתאריך הלידה של האדם ומגדירה אילו כוחות פועלים עליו). שניהם שכבו בשתי מיטות טיפול צמודות אחת לשנייה ודקרתי כל אחד מהם בנקודת הגזע של האחר. נקודת הגזע משקפת במידה מסוימת את התדר המרכזי של האדם ולכן חשבתי שטיפול זה יעזור להם להסתנכרן מחדש. הטיפול לא חולל את השינוי הרצוי. לכן כשניגשתי לטיפול בדניאלה ושגיא רציתי שהפעם החיבור יהיה פיזי. התייעצתי עם מומחה לאלקטרוניקה וחשמל ולבסוף הגענו למסקנה שאם יש אפשרות לצ'י שהוא סוג של תנועה חשמלית להסתנכרן, אין צורך בקשר חשמלי ישיר בין המחטים, מגע פיזי בין השניים ייתן את אותה תוצאה. הצעתי טיפול משותף כאשר הם משלבים ידיים כדי להסתנכרן.

טיפול

אצל דניאלה אובחנה רוח רגשית בעמדת הדופק של הכבד. הדופק שיקף את הכעס והתסכול מהם היא סבלה. הטיפול היה בהתאם - דיקור של נקודת איזון הרוח הרגשית בכבד. אצל שגיא אובחנה רוח רגשית בכליות, הדופק שיקף את החשש ממנו סבל שגיא. הטיפול היה בהתאם. דיקור של נקודות הוצאת הרוח הרגשית מהכליות. דניאלה ושגיא שילבו ידיים במהלך כל הטיפול.

בפגישה הבאה הסתבר שהאלרגיה נעלמה לחלוטין, וזו גם הייתה פגישתנו האחרונה. לאחר מקרה זה התעצם בי הביטחון שאפשר לשלב טיפול של הורים וילדים. בניתי בראשי תבנית והתחלתי להוציאה לפועל.

כאשר אני מזהה שיש בעיה הקשורה ליחסים שבין ההורים לילד אני מציע בזו הלשון: "לאחרונה אני משלב טיפול בהורים ובילדים כדי לשפר את סיכויי האיזון של הילד."

הטיפול בהורה אינו אישי ומלא, הוא רק נועד לעזור לאזן את הילד. אם רעיון זה מעניין אתכם נוכל לשלב טיפול כזה בעתיד. הטיפול בהורה הוא ללא תוספת תשלום".

בכל המקרים, ללא יוצא מהכלל, ההורים הביעו נכונות ורצון לשתף פעולה. במהלך שש השנים האחרונות צברתי ניסיון של מאות טיפולים משולבים, ואחוז המקרים בהם אני משתמש ברעיון זה הולך וגדל עם הזמן. עד כה השתמשתי בארבע צורות של טיפול משולב.

1. טיפול דומה להורה וילד

אפשרות אחת היא לטפל טיפול דומה בהורה ובילד כאשר שניהם סובלים מבעיה דומה. אבחנת הדופק של הילד וההורה זהות. לדוגמה: ילד הסובל מחרדות ופחדים ומסתבר שגם האמא חרדתית. היא מדחיקה ושולטת בפחד, אך הילד משקף את הפחד ואף מעצים אותו. אצל שניהם יש אבחנה סימפטומטית המגובה גם באבחנת דופק.

2. טיפול הכלה

זוהי תבנית בה הילד סובל מחוסר איזון וההורה מתקשה להכיל את הילד. הילד מתקשה להתאזן באין מי שיכיל את חוסר האיזון שלו. במקביל ההורה מפתח כעס או דחייה. לדוגמה: ילד אלים הגורם להוריו להיות אלימים כלפיו.

במקרה זה הילד מטופל בטיפול של הוצאה וניקוי ברובד הרגשי, וההורה מטופל בנקודת האדמה של המרידיאן שבו מטופל הילד. נקודת האדמה עוזרת להורה להתאזן, להתרכז ולהכיל את חוסר האיזון של הילד.

לאחרונה נתקלתי גם במצבים הפוכים, בהם נכון לעזור לילד להכיל את ההורה, וזה כמובן לא מפתיע.

3. טיפול סנכרון

זהו מצב שמתאים לסיפורו של שגיא. במקרים אלו ישנו חוסר איזון שמשפיע על ההורה והילד באופן שונה אך עם קשר בין שני חוסרי האיזון. גם ההורה וגם הילד תורמים לחוסר האיזון ומנציחים את הבעיה.

4. טיפול בהורה בלבד

ישנם מקרים בהם ההורה מביא את הילד לטיפול, אך מסתבר שחוסר האיזון הוא של ההורה ולא של הילד. לדוגמה: הורה לא מצליח להגיע להבנה עם בתו המתבגרת. לטענתו היא סובלת מחוסר איזון בשל גיל ההתבגרות והיא זקוקה לעזרה. במהלך התשאול ואבחנת הדופק נראה שהאב סובל מחוסר איזון, וכי הכעס והתסכול שהוא חש ומפגין משבשים את מערכת היחסים ביניהם.

מקרה כזה הוא בעייתי מאחר וההורה מביא את ילדו לטיפול ומוצא את עצמו מטופל. יש לנהוג ברגישות יתרה ולבנות את הרעיון ביחד עם ההורה.

טיפול משולב לפחדים וחרדות - איזון רוח רגשית בכליות

סיכום

טיפולים אלו משיגים תוצאות טובות בכמה מישורים. במישור הקליני, בחלק גדול מהמקרים הטיפולים יעילים בצורה יוצאת דופן. במישור המשפחתי ההורים לוקחים אחריות על הקשר עם הילד ומבינים שהקשר המשפחתי נושק וחופף למצב הרגשי והבריאותי של הילד. זהו שינוי תפיסתי להורים שמביאים את ילדם ל"תיקון" כי הוא לא מאוזן. לחלק מההורים יש מלכתחילה הבנה של הקשר בין המצב הרגשי הסביבתי של הילד לבין בריאותו, במיוחד לאימהות, אולם החוויה הטיפולית האישית משאירה חותם שהוא מעבר להבנה, זהו חותם של הוויה והוא בעל משמעות עמוקה. לחלק מההורים חווית הטיפול פותחת צוהר לעולם הרפואה הסינית והם מבקשים טיפול אישי פרטני.

הפוטנציאל של דיקור של שני אנשים על מנת לאזנם בעזרת חיבור פיזי או אחר, פותח צוהר לתחום שהינו מוכר, אך במחשבה שניה גם אינו מופרך. דמיינו דיקור משפחתי מלא, שני הורים וילד, אולי שני הורים ושלושה ילדים? דיקור לקבוצה אנשים עם מכנה משותף כלשהו - קבוצת ספורט, ארבעה חותרים בקיאק אולימפי. האם תהיה השפעה הדדית כלשהי לדיקור של אנשים היושבים במעגל ומחזיקים ידיים?